

سرشناسه:	سپهر، محمد حسین، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور:	مدیریت جهادی
مشخصات نشر:	قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۳۰۴ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۳۸۳-۱
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبای مختصر
یادداشت:	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی:	۳۸۱۱۱۰۶

مدیریت جهادی

محمد حسین سپهر

ویرایش اول

زنگنه
مطبوعات

مدیریت جهادی

نویسنده: محمدحسین سپهر
سرپرستار: حسین قاسم حمزه ○ ویراستار: قدرت‌الله فرقانی
صفحه‌آرا: علی نصیرمحمدی
ناشر: زمزم‌هدایت

چاپ: آبنوس ○ نوبت چاپ: اول ○ تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۳
شمارگان: ۲۰۰۰ ○ قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان
شابک: ۱ - ۲۸۳ - ۲۴۶ - ۹۶۴ - ۹۷۸

سایت: modiriat-jahadi.ir
ایمیل: modiriat@modiriat-jahadi.ir
تلفن همراه: ۰۹۱۲۵۲۲۷۵۲۸
آدرس ناشر: قم، خیابان دورشهر، نیش‌کوچه ۳، پلاک ۸۱
تلفن: ۰۷۳۵-۳۷۷۳۰۲۵-۰۲۵ همراه: ۰۹۱۲۲۵۳۲۸۸۷

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۵

بخش اول: کلیات

- اهمیت و جایگاه مدیریت جهادی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی ۱۹
- خلاصه و جوه اهمیت و ویژگی‌های مدیریت جهادی ۲۳
- تمدن‌سازی نوین اسلامی در بر تو مدیریت جهادی ۲۵
- مفهوم‌شناسی ۲۸
۱. تعریف مدیریت ۲۸
۲. تعریف جهاد ۲۹
۳. جهاد در قرآن ۳۰
- مفهوم جهاد از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی ۳۵
- جهاد، مبارزه در مقابل دشمن ۳۵
- دو شرط جهاد؛ تلاش و کوشش و مقابله با دشمن ۳۶
- جهاد یعنی تلاش و حرکت در برابر موانع ۳۶
- جهاد عامل اقتدار، فرمانروایی و پیشرفت ۳۶
- جهاد، حرکتی در مقابل عمل خصمانه دشمن ۳۷
- معنای وسیع جهاد و مجاهدت ۳۷
- جهاد یعنی پیشرفت ۳۸

بخش دوم: مدیریت جهادی

- تبیین مدیریت جهادی (شرح و توصیف) ۳۹
- تعریف مدیریت جهادی ۴۲
- اصول مدیریت جهادی ۴۳
۱. اصل مقابله با دشمن ۴۳
۲. اصل خدمت با نیت الهی (در راه خدا) ۴۶
۳. اصل ایثار با مال و جان ۴۸

۴. اصل سخت‌کوشی و تلاش بی‌وقفه ۵۰
۵. اصل توکل و صبر ۵۱
۶. اصل نترسیدن از دشمنان و سرزنش‌های مخالفان ۵۳
۷. اصل عزم، ایستادگی و ثبات قدم ۵۵
۸. اصل رهبری ۵۷

بخش سوم: ویژگی‌های مدیر جهادی

- ویژگی اول: اخلاص ۵۹
- اخلاص در کلام الهی ۵۹
- اخلاص در کلام معصومان علیهم‌السلام ۶۱
- موانع اخلاص در حوزه وظایف مدیر جهادی ۶۲
- مدیر جهادی و اخلاص ۶۳
- ویژگی دوم: توکل بر خداوند متعال ۶۴
- توکل در کلام الهی ۶۴
- نتایج توکل بر خداوند از دیدگاه آیات وحی ۶۵
- توکل در روایات ۶۶
- توکل به خدا در دفاع مقدس ۶۷
- مدیر جهادی و توکل بر خداوند متعال ۶۸
- ویژگی سوم: سعه صدر ۶۹
- سعه صدر موهبت و معجزه الهی ۷۰
- سعه صدر لازمه حکومت‌داری ۷۱
- نقش سعه صدر در موفقیت مدیر جهادی ۷۱
- ویژگی چهارم: خودباوری و اعتماد به نفس ۷۴
- مدیر جهادی با اعتماد به نفس ۷۷
- ویژگی پنجم: صبر و پایداری ۷۹
- صبر در قرآن کریم و روایات ۷۹
- مدیر جهادی و صبر در عبادت (اطاعت) ۸۰

۸۰	مدیر جهادی و صبر بر معصیت
۸۱	مدیر جهادی و صبر بر مصائب و مشکلات
۸۳	ویژگی ششم: حسن خلق
۸۳	حسن خلق در کلام الهی و روایات
۸۵	آثار و فواید حسن خلق از منظر اسلام
۸۵	مدیر جهادی و حسن خلق
۸۶	ویژگی هفتم: داشتن جوهره رهبری
۸۷	ویژگی‌های رهبر از دیدگاه قرآن کریم
۹۱	ویژگی‌ها و هنر رهبری، ضرورت مدیریت جهادی
۹۳	ویژگی هشتم: راضی نبودن به وضع موجود
۹۵	قرآن کریم و حیات طیبه
۹۶	موانع حیات طیبه (علل انحطاط ملت‌ها و افول تمدن‌ها)
۹۶	معیارهای حیات طیبه (عوامل پیشرفت و تعالی انسانی)
۹۸	تکالیف مدیر جهادی برای اصلاح وضع موجود
۹۸	ویژگی نهم: خطرپذیری
۱۰۰	خطرپذیری در سیره انبیا و بزرگان دین
۱۰۱	خطرپذیری در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی
۱۰۲	معایب خطرپذیری در مدیریت سکولار غربی
۱۰۲	مدیر جهادی و خطرپذیری
۱۰۳	ویژگی دهم: سخت‌کوشی
۱۰۵	رابطه سخت‌کوشی و ایمان
۱۰۶	سخت‌کوشی در کلام رهبر معظم انقلاب اسلامی
۱۰۶	مدیریت جهادی و سخت‌کوشی
۱۰۷	ویژگی یازدهم: ایثار در راه خدا
۱۰۷	ایثار با مال و جان در کلام الهی
۱۱۰	جهاد و ایثار با آبرو
۱۱۰	مدیر جهادی و ایثار در راه خدا

- ۱۱۱ ویژگی دوازدهم: بن‌بست شکنی
- ۱۱۳ پایه‌های اصلی بن‌بست شکنی در مدیریت جهادی
- ۱۱۵ مدیر جهادی، قهرمان مقاومت و ایستادگی
- ۱۱۶ ویژگی سیزدهم: شجاعت و دلیری
- ۱۱۷ شجاعت در قرآن
- ۱۱۹ شجاعت و دلیری در کلام معصومین علیهم‌السلام
- ۱۲۰ شجاعت و دلیری رزمندگان دفاع مقدس
- ۱۲۱ شجاعت و دلیری لازمه مدیر جهادی
- ۱۲۲ بایسته‌های مدیر جهادی شجاع
- ۱۲۳ ویژگی چهاردهم: تولید علم و دانایی
- ۱۲۳ دشمنان استکباری مخالف اقتدار علمی نظام اسلامی
- ۱۲۴ زمینه‌سازی تمدن اسلامی نیازمند اقتدار علمی، اقتصادی و فرهنگی
- ۱۲۷ مدیر جهادی و تولید علم و دانایی
- ۱۲۸ ویژگی پانزدهم: خلاقیت و نوآوری
- ۱۲۸ خلاقیت از صفات الهی است
- ۱۲۹ نقش مدیر جهادی در خلاقیت و نوآوری
- ۱۳۰ ویژگی‌های مدیر خلاق
- ۱۳۳ وظایف مدیر جهادی
- ۱۳۶ ویژگی شانزدهم: مشورت
- ۱۳۶ مشورت و مفهوم آن در کلام الهی
- ۱۳۸ منافع و آثار مشورت کردن بر اساس آموزه‌های اسلامی
- ۱۴۰ ویژگی‌های مشاور
- ۱۴۳ موارد ممنوعیت مشورت در اسلام
- ۱۴۳ موارد مشاوره پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم با اصحاب
- ۱۴۳ مشاوره در امور حکومتی: (مشورت - اندیشه - تصمیم - توکل)
- ۱۴۴ مدیر جهادی و همفکری و مشورت
- ۱۴۵ ویژگی هفدهم: تکلیف‌محوری

۱۴۵ امام خمینی و تکلیف محوری
۱۴۶ تکلیف محوری امام خمینی * از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی
۱۴۶ تکلیف محوری امام علی *
۱۴۷ ویژگی‌های مدیر وظیفه‌گرا، نتیجه‌گرا و تکلیف‌گرا
۱۴۹ دوبایه مهم تکلیف‌گرایی
۱۴۹ ویژگی‌های مدیر جهادی تکلیف‌محور
۱۵۰ ویژگی هجدهم: رفتار پدرانہ
۱۵۱ نقش پدرانہ مدیر جهادی
۱۵۱ ویژگی نوزدهم: تفویض اختیار
۱۵۲ رسول‌گرامی اسلام ﷺ و تفویض اختیار
۱۵۳ اشکالات ناشی از عدم تفویض اختیار
۱۵۴ آثار تفویض اختیار
۱۵۵ اصول تفویض اختیار
۱۵۶ مدیر جهادی و تفویض اختیار
۱۵۷ ویژگی بیستم: جوان‌گرایی
۱۵۷ جوان و جوان‌گرایی در آیات وحی
۱۵۹ جوان و جوان‌گرایی در کلام معصومان <small>علیهم‌السلام</small>
۱۶۰ جوان و جوان‌گرایی در کلام امام خمینی * و رهبر معظم انقلاب
۱۶۱ جایگاه جوانان در انقلاب اسلامی ایران
۱۶۴ مدیر جهادی و جوان‌گرایی
۱۶۵ ویژگی بیست و یکم: شایسته‌سالاری
۱۶۵ فرایند شایسته‌سالاری
۱۶۶ شایسته‌سالاری در قرآن کریم
۱۶۷ الزامات شایسته‌سالاری از نظر قرآن
۱۷۱ شایسته‌سالاری در سیره نبوی
۱۷۲ شایسته‌سالاری در سیره و حکومت علوی
۱۷۴ شایسته‌سالاری از دیدگاه امام راحل و مقام معظم رهبری

- ۱۷۴..... مدیر جهادی و ضرورت شایسته‌سالاری
- ۱۷۶..... الزامات تحقق شایسته‌سالاری در مدیریت جهادی
- ۱۷۷..... ویژگی بیست و دوم: فسادستیزی
- ۱۷۸..... مفهوم فساد و فسادستیزی در کلام الهی
- ۱۷۹..... عدالت و سلامت اقتصادی از منظر وحی
- ۱۸۰..... زشتی فساد رشوه‌خواری در مکتب اهل بیت علیهم‌السلام
- ۱۸۰..... فساد اداری و اقتصادی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب
- ۱۸۴..... مدیر جهادی و فسادستیزی
- ۱۸۶..... ویژگی بیست و سوم: بی‌اعتنایی به امور مادی خود
- ۱۸۷..... زندگی بی‌آلایش و ساده امام علی علیه‌السلام
- ۱۸۸..... توصیه رهبر انقلاب به‌مسئولین در ممنوعیت زندگی مسرفانه و متجملانه
- ۱۹۱..... مدیر جهادی و بی‌اعتنایی به امور مادی خود
- ۱۹۲..... ویژگی بیست و چهارم: بصیرت نافذ
- ۱۹۲..... اهمیت بصیرت
- ۱۹۴..... اهمیت بصیرت در شرایط امروزی برای مدیر جهادی
- ۱۹۴..... آفات بصیرت
- ۱۹۷..... راه‌های کسب بصیرت
- ۲۰۳..... مدیر جهادی و بصیرت نافذ
- ۲۰۵..... ویژگی بیستم و پنجم: دشمن‌شناسی
- ۲۰۵..... اهداف، طرح‌ها و ابزار دشمنان از دیدگاه قرآن
- ۲۰۶..... خطوط قرمز مسلمانان در برخورد با دشمنان
- ۲۰۶..... منافقان مهم‌ترین دشمنان اسلام
- ۲۰۸..... شباهت جبهه‌بندی دشمنان در مقابل نظام اسلامی با دشمنان حکومت علوی
- ۲۰۹..... ویژگی‌های سه جریان مخالف، و گروه قاعدین
- ۲۱۰..... اقدامات ناکثین
- ۲۱۲..... دشمنان اسلام و انقلاب از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی
- ۲۱۳..... مدیر جهادی و دشمن‌شناسی

- ۲۱۷..... ویژگی بیست و ششم: عبرت گیری از گذشته و دوراندیشی
- ۲۱۸..... مدیر جهادی و عبرت گیری از گذشته و دوراندیشی
- ۲۱۹..... ویژگی بیست و هفتم: خوش بین کردن مردم نسبت به اسلام و انقلاب
- ۲۲۰..... نقش مردم در تحقق تمدن های الهی
- ۲۲۱..... مؤلفه های مهم برای خوش بین نمودن مردم به نظام اسلامی
- ۲۲۹..... ویژگی بیست و هشتم: عمق بخشی به انقلاب اسلامی در جامعه
- ۲۳۱..... رسالت مدیران جهادی در عمق بخشی به انقلاب اسلامی
- ۲۳۴..... ویژگی بیست و نهم: اصلاح گری
- ۲۳۵..... اصلاحگری و مصلح در قرآن کریم
- ۲۳۶..... نهج البلاغه و اصلاحگری
- ۲۳۸..... مدیر جهادی اصلاح گر
- ۲۳۹..... ویژگی سی ام: ایستادگی بر مواضع انقلاب اسلامی
- ۲۳۹..... اصول انقلاب اسلامی از دیدگاه رهبر کبیر انقلاب اسلامی
- ۲۴۹..... هویت و اصول انقلاب اسلامی از دیدگاه رهبری
- ۲۵۰..... ارزش های انقلاب از منظر رهبر معظم انقلاب
- ۲۵۱..... مدیر جهادی و ایستادگی بر مواضع انقلاب اسلامی
- ۲۵۳..... ویژگی سی و یکم: تعظیم شعائر اسلامی و انقلابی
- ۲۵۴..... شعائر دینی و انقلاب اسلامی ایران
- ۲۵۶..... شعائر اسلامی و انقلابی در نظام اسلامی ایران
- ۲۵۷..... وحشت دشمنان از شعائر اسلامی و انقلابی
- ۲۵۸..... وظایف مدیر جهادی در تعظیم شعائر اسلامی و انقلابی
- ۲۶۰..... ویژگی سی و دوم: سلوک مدیریت تحولی
- ۲۶۰..... نظام اسلامی ایران و مبحث تحول و تعالی
- ۲۶۶..... ویژگی سی و سوم: جامع نگری (آرمان خواهی و واقع نگری)
- ۲۶۷..... جامع نگری از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی
- ۲۶۷..... نسبت آرمان ها با واقعیت ها از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی
- ۲۶۹..... مدیر جهادی آرمان خواه و واقع نگر

۲۷۱	ویژگی سی و چهارم: ترجیح اهم بر مهم
۲۷۱	معصومین <small>علیهم السلام</small> و قاعده اهم و مهم
۲۷۲	ترجیح اهم بر مهم در تصمیمات گوناگون مدیریتی
۲۷۳	ویژگی سی و پنجم: مدیریت زمان
۲۷۴	توصیه‌های دینی درباره مدیریت زمان
۲۷۶	مدیر جهادی و قوانین مدیریت زمان
۲۷۶	ویژگی سی و هشتم: قانون‌مداری
۲۷۹	مدیر جهادی و التزام به قانون‌مداری
۲۸۰	ویژگی سی و نهم: اعتدال
۲۸۱	اعتدال و میانه‌روی از دیدگاه اسلام
۲۸۲	ابعاد میانه‌روی در اسلام
۲۸۳	مدیر جهادی و اعتدال
۲۸۴	ویژگی سی و دهم: انصاف و عدالت
۲۸۶	مدیر جهادی و انصاف و عدالت
۲۸۷	ویژگی سی و یازدهم: سازماندهی، تیم‌سازی و تقسیم کار
۲۸۷	سازماندهی
۲۸۷	تیم‌سازی
۲۸۸	تقسیم کار
۲۸۹	مدیر جهادی، سازماندهی، تیم‌سازی و تقسیم کار
۲۹۰	ویژگی چهاردهم: نظارت و کنترل
۲۹۰	۱. نظارت و کنترل خداوند
۲۹۱	۲. نظارت و کنترل حاکم اسلامی
۲۹۱	انواع نظارت‌های امام علی <small>علیه السلام</small> در امر حکومت
۲۹۵	۸. نظارت مردم (نظارت عمومی یا امر به معروف و نهی از منکر)
۲۹۸	وظایف مدیر جهادی در امر نظارت و کنترل
۳۰۱	کتابنامه

پیشگفتار

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال‌های پایانی قرن بیستم موج امید و اسلام‌باوری در بین مسلمانان جهان پدید آمد و زمینه‌های تحقق اهداف اسلامی (نظام اسلامی، جامعه اسلامی و تمدن نوین اسلامی) فراهم شد.

راهبرد امام خمینی علیه السلام، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، مبنی بر توانایی اسلام برای اداره جامعه بشری و تشکیل حکومت جهانی اسلام برای نجات مظلومان و مستضعفان جهان به عنوان هدف چشم‌اندازی و آرمانی این نهضت قرار گرفت، اما دیری نیاید که استکبار غرب و شرق برای مبارزه و براندازی این نظام نوپا، متحد شده و با طراحی کودتاهای نظامی، غائله‌های قومی و فرقه‌ای، تحریم اقتصادی، تهدیدهای نظامی، تجاوز رژیم بعثی، ترور و خشونت، تأسیس و تجهیز گروهک‌های مسلح و معاند، جنگ رسانه‌ای و تهاجم فرهنگی و ده‌ها توطئه و جنایت دیگر برای سرنگونی این نظام، از هیچ کوششی دریغ نکردند.

استکبار جهانی که از قرن هفدهم میلادی، هم‌زمان با رنسانس در اروپا، به دنبال حذف نقش دین و معنویت در اداره جوامع بشری بود، با پدید آمدن انقلاب

اسلامی نیز به مخالفت برخاست و برای خشکاندن ریشه ملت مسلمان ایران از هیچ تلاشی دریغ نورزید، اما انقلاب اسلامی ایران با وجود هجمه توطئه دشمنان، راه خود را پیمود و برای اثبات کارآمدی اسلام و تشکیل حکومت دینی و تحقق آرمان‌های بلندی چون تشکیل تمدن نوین اسلام، به مبارزه خود ادامه داد.

البته، ما هم اکنون در ابتدای این راه هستیم و با آرمان‌ها و حکومت جهانی اسلام فاصله زیادی داریم و برای تحقق این مهم لازم است با عزم ملی و همت جهادی در همه عرصه‌های اقتصادی، فرهنگی، علمی و سیاسی نقش آفرینی کنیم و با روحیه خودباوری و توکل به خداوند، توان خود را در قالب نظام و حاکمیت اسلامی به رخ جهانیان بکشیم.

از این رو تحقق این امر حیاتی نیازمند فصلی نو در تدبیر امور کشورداری است که از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی - که دارای تجارب ارزنده ۳۶ سال خدمت در مناصب فرهنگی، دینی، سیاسی، قانون گذاری، اجرایی، نظامی و کشورداری و رهبری امت اسلامی است - منحصرأباً «عزم ملی و مدیریت جهادی» امکان پذیر خواهد بود.

این نسخه شفاف‌بخش رهبر معظم انقلاب اسلامی، برای نظام اسلامی ما حکم آب حیات را دارد؛ زیرا از یک سو، استکبار جهانی با هدف سقوط نظام اسلامی و جلوگیری از پیشرفت و تعالی همه جانبه ملت مسلمان ایران می‌کوشد و از سوی دیگر، راه و روش مدیریت حاکم بر ارکان نظام اداری کشور از بسیاری از مسائل رنج می‌برد و زمینه بدبینی دینداران و مردم انقلابی کشور را فراهم کرده و در برخی موارد تحمل ناپذیر شده است و شاید تهدیدی برای اصل انقلاب اسلامی و تداوم آن گردد.

پایین بودن ساعت کار مفید در ایران (کمتر از یک ساعت)، نبودن وجدان کاری مناسب، روی کار آمدن افراد نالایق، گروه‌گرایی و حزب‌بازی، تناسب نداشتن تحصیلات و تجربه و مهارت برخی از مدیران با مسئولیت‌های آنان، فرق نگذاشتن بین افراد زحمتکش و خدوم با افراد بی‌مسئولیت و خائن، پدیده شوم رشوه‌گیری، اختلاس، تبعیض، اتلاف بیت‌المال، کم‌کاری، سهل‌انگاری، رعایت نکردن شئون و شعائر اسلامی، سوءاستفاده از مقام و موقعیت‌های اداری و بی‌انگیزگی کارکنان دستگاه‌های دولتی، بخشی از پدیده شوم فضای مدیریت امروز سازمان‌ها و ادارات دولتی است.

از این رو، بر همه انقلابیون، دینداران و دلسوزان نظام واجب است برای برون‌رفت از این مشکلات چاره‌اندیشی کنند و به فرمان هوشمندانه رهبر انقلاب مبنی بر حاکمیت مدیریت جهادی لبیک گویند، چرا که این تدبیر تنها راه خروج از این آفات و یگانه نسخه‌ای است که امروز جسم بیمار دیوان اداری و حکومتی ما بدان نیازمند است.

نوشتار پیش‌رو در پی آن است که با توکل بر خداوند متعال و با مدد گرفتن از مبانی زیر، به تشریح مفهوم و ویژگی‌های مدیریت جهادی بپردازد:

۱. منظومه فکری مقام معظم رهبری درباره مدیریت جهادی
 ۲. بهره‌جستن از آموزه‌های دینی و انقلابی
 ۳. تجارب ارزشمند حکومت‌های نبوی و علوی در صدر اسلام
 ۴. گنجینه و تجارب مدیریت جهادی در دوران دفاع مقدس و ۳۶ سال تلاش مدیران جهادی در نهادهای انقلاب اسلامی
- امید است این پژوهش گامی در جهت تحقق منویات و انتظارات رهبر معظم انقلاب اسلامی باشد.